

КЕРІВНИЦТВО ІНСТИТУТУ CHACRUNA ЩОДО ПІДВИЩЕННЯ ОБІЗНАНОСТІ ПРО СЕКСУАЛЬНЕ НАСИЛЬСТВО ДЛЯ ЧЛЕНІВ СПІЛЬНОТ, ЩО ВЖИВАЮТЬ АЯУАСКУ

Сексуальне насильство відбувається не з Вашої вини. Що б не трапилося - не мовчіть, звертайтеся за допомогою!

На жаль, сексуальне насильство та неналежне поводження з учасницями спільнот, що вживають аяуаску, досить поширені явища. Точні дані про постраждалих отримати складно, оскільки більшість випадків замовчуються. Позаяк, у колах аяуаски ця проблема є загальновідомою. Як представники організації з питань освіти населення і поглиблення культурного розуміння впливу рослинних ліків, ми в Інституті психоделічних рослинних ліків Chacruna не збираємося відмовляти жінок від вживання аяуаски. Натомість, ставимо собі за мету підвищити обізнаність про сексуальні домагання і запропонувати практичні рекомендації задля убезпечення учасниць церемоній аяуаски. Хоча наші вказівки переважно направлені на запобігання насильства, заподіюваного жінкам шаманами-чоловіками, про що свідчить більшість відомих нам випадків, ми також визнаємо, що і жінки можуть бути причетними до зловживання. У цьому керівництві застосовано культурно-чутливий підхід до підвищення обізнаності та запобігання зловживань у типових сценаріях. При цьому ми не применшуємо факт незаконності й неприйнятності зловживань за будь-яких обставин.

Чому сексуальне насильство відбувається в умовах лікування аяуаскою?

Сексуальне насильство у колах аяуаски охоплює широкий спектр зловживань, серед яких - проникаючі доторки, «узгоджений» секс між цілителем і учасницею, а також згвалтування. Насильство щодо учасниць з боку цілителів і фасилітаторів в церемоніальних умовах аяуаски, як і будь-яке сексуальне насильство, є зловживанням владою. Це - грубе спотворення взаємодії цілителя і учасниці, за якого цілитель або фасилітатор користується своїм положенням для задоволення власних сексуальних і владних потреб. Це приголомшує, особливо зважаючи на те, що багато жінок, які вживають аяуаску, прагнуть зцілення від сексуальних травм, зазнаних у минулому. Статеві зв'язки між цілителем і пацієнтом або релігійним лідером і послідовником - явні порушення кодексів лікарської етики та ритуальної практики. Наслідком глобалізації аяуаски є складна міжкультурна взаємодія, в умовах якої локальні і глобальні моральні кодекси і гендерні норми відносин часто конфліктують, тим самим ще більше ускладнюючи відносини між цілителем і пацієнтом, або ж релігійним лідером і послідовником. Наразі багато жителів заходу беруть участь у церемоніях аяуаски в Південній Америці, де обопільне хибнотлумачення поняття про «інше» - звичайне явище. Наприклад, в уяві західної людини «шамани» нерідко надмірно романтизуються і сприймаються бездоганними богоподібними істотами. Деякі південноамериканські і навіть західні чоловіки навчилися використовувати екзальтований образ цілителя для реалізації власних потреб. Також несправедливо і те, що місцеві чоловіки можуть вважати західних жінок розпусними. Економічна нерівність і матеріальна зацікавленість ще більше ускладнюють міжкультурну взаємодію, у результаті чого місцеві цілителі можуть спробувати покращити своє фінансове становище, вступаючи в інтимний зв'язок із західними жінками. Подібні випадки трапляються усе частіше в сучасних умовах комерціалізації аяуаски.

Проте, такі міжкультурні міркування не дають вичерпного пояснення сексуальному зловживанню в колах спільнот, що вживають аяуаску, оскільки американські жінки також стають жертвами сексуального насильства, заподіяного південноамериканськими цілителями, а західні жінки зазнають подібне з боку західних цілителів.

Випадки сексуального зловживання між цілителем і пацієнтом простежуються в ритуальних і лікувальних практиках різних часів і народів. Як і у ширших, так і у вузьких культурних контекстах, багато шаманів або релігійних лідерів запевняють, що наділені особливим даром зцілення; деякі можуть заохочувати до «тантричних» вправ і статевих контактів, які, за їх твердженням, здатні зцілити від травм минулого.

Для того, щоб вступити з Вами в інтимний зв'язок, вони можуть переконувати Вас у тому, що це допоможе «повернути священну енергію сексу», і що «суспільство моралістичне і не сприймає свободу сексу» тощо. Випадки так званого «узгодженого» сексу між цілителем і пацієнтом, а також між релігійним лідером і послідовником часто пов'язані зі зловживанням владою, навмисним обманом і маніпуляціями з боку цілителя. З'ясування ступеню «узгодженості» таких відносин викликає низку проблем.

Ми в Інституті Chacruna визнаємо, що багато цілителів, релігійних лідерів і фасилітаторів добросовісно працюють з аяуаскою. Поінформованість про потенційно небезпечні ситуації, в яких вже траплялися подібні порушення, дозволяє робити свідомий вибір. Кожна людина наділена тілесної автономією і має право приймати власні рішення. Кожен має право сказати «ні» в будь-якій дискомфортній ситуації і вийти з неї. Нижче ми пропонуємо на Ваш розгляд керівні принципи, які стосуються типових сценаріїв зловживання. Ці вказівки створено у співпраці з жінками і чоловіками-членами спільнот аяуаски у різних культурних контекстах, жертвами насильства серед корінних жителів і громадян західних країн, а також із залученням цілителів та організаторів церемоній аяуаски. Ми також радилися з дослідниками і місцевими експертами. Звертаємо Вашу увагу на те, що у своїх вказівках ми намагаємося охопити коло корінних жителів, метисів, а також релігійних, терапевтичних, неошаманських і нью-ейдж спільнот, тому не всі положення можуть застосовуватися до будь-якого контексту. Будь ласка, майте це на увазі і будьте пильними.

Вказівки з безпеки

1. Пийте аяуаску в присутності друзів. Вживання аяуаски під час церемоній або у ході іншої лікувальної процедури наодинці з цілителем - найбільш типова ситуація, в якій траплялося сексуальне зловживання. Рекомендуємо подбати про супровід людини, якій Ви довіряєте.

2. Пийте аяуаску з досвідченими жінками або парами. У якості додаткового заходу обережності можна подбати про те, щоб в обраних Вами церемоніальних умовах цілителями або фасилітаторами працювали жінки. Наразі багато авторитетних ретрит-центрів забезпечують присутність досвідчених жінок для надання допомоги учасницям і їх захисту.

3. Зберіть потрібну інформацію про локацію і цілителя. Відвідайте оглядові тематичні сайти і почитайте відгуки учасників подібних церемоній та інших досвідчених у цій сфері людей для того, щоб перевірити репутацію шамана, релігійного лідера та самого ретриту, в якому Ви плануєте взяти участь у церемонії.

4. Цілителі не повинні торкатися інтимних чи інших частин Вашого тіла без Вашої згоди. Деякі методики лікування зосереджені на певній ділянці тіла пацієнта, наприклад, соплади (коли шаман обдуває димом Ваше тіло - зазвичай це голова, груди, хребет, руки і ноги), а також лімп'єси («очищення»), або баньйос-де-плантас (трав'яні ванни, в яких Вас обливають насиченими рослинами), але вони НЕ передбачають дотику до Ваших інтимних місць. Якщо дотики шамана, релігійного лідера або фасилітатора викликають у Вас дискомфорт під час «зцілення», Ви маєте право заперечувати. Ви можете порушити це питання на місці, залучаючи як фасилітаторів, яким Ви довіряєте, організаторів церемонії, так і інших не причетних до церемонії осіб.

5. Таїнства зцілення, соплади і лімп'єси не вимагають від Вас того, щоб Ви роздягалися. Безперечно, Ви незобов'язані оголюватися. Щоправда, у деяких колумбійських церемоніях йаге учасників зазвичай просять зняти сорочку для лімп'єси, але при цьому абсолютно допустимим є залишатися в бюстгальтері або топі. Те саме стосується і трав'яних ванн, приймати які Ви можете в купальниках, нижній білизні, або в чому Вам комфортніше. Цілитель може запропонувати провести «особливе» або індивідуальне лікування поза церемонії, яке напевно піде Вам на користь, але пам'ятайте - Ви маєте право перервати будь-яке лікування або ж взагалі відмовитися від нього. Ви можете попросити іншого учасника або надійного партнера перебувати поруч з Вами під час подібної процедури. Ви маєте право наполягати на задоволенні своїх особистих потреб і при цьому почуватися комфортно, незважаючи на будь-яке заперечення з боку цілителя.

6. Звертайте увагу на попереджувальні знаки, які свідчать про те, що наміри цілителя стосовно Вас можуть мати сексуальний характер. Наприклад, якщо він говорить Вам компліменти з приводу Вашої зовнішності; він надмірно «тактильний» з Вами; каже, що його дружина не заперечує, щоб він займався сексом з іншими жінками, що він заохочує домовленості щодо мовчання і утаємниченості між вами; каже, що хоче навчити Вас любити магію; переконує, що аяуаска здатна посилити сексуальну активність, або ж звеличує Вашу особливість, обраність, пропонуючи Вам церемоніальний і релігійний статус. Остерігайтеся подібних коментарів і дій, оскільки вони свідчать про ймовірний намір цілителя спокусити Вас.

7. Статевий акт між цілителем і пацієнтом під час церемоній або безпосередньо після них суперечить традиціями аяюаски.

Якщо церемоніальний лідер хоче зайнятися з Вами сексом під час церемонії або згодом після неї, він чинить правопорушення. Це вважається неприпустимим і духовно небезпечним у всіх традиціях.

8. Статевий акт з цілителем не наділяє Вас особливою силою і енергією.

Цей аргумент досить поширений серед чоловіків, які хочуть зайнятися сексом з учасницями церемоній; це також може служити основною причиною того, чому жінки іноді фліртують з цілителями, відповідають взаємністю на їх залицяння, а також вступають з ними в інтимні стосунки. І хоча ніхто не має права вказувати учасникам, що їм слід або не слід робити зі своїм власним тілом, інтимний зв'язок з шаманом не зробить із Вас шамана і не вилікує від сексуальної травми минулого.

9. Враховуйте культурні відмінності і відповідні поведінкові норми при взаємодії з місцевими цілителями.

Західній культурі притаманний ряд досить безпечних моделей взаємодії, які в інших країнах мають відмінні значення і можуть виявитися неприйнятними в певній культурі, і бути неправильно витлумаченими. Тенденції відвертого чи прихованого сексизму, в руслі яких роль жінки пасивна - чоловікам достатньо лише натякнути словесно чи фізично, щоб зайнятися сексом - є досить поширеною проблемою не тільки в Південній Америці. Також слід враховувати культурні відмінності при взаємодії з цілителями і їх спільнотою, оскільки деякі моделі поведінки (наприклад усамітнення з чоловіками, компліменти, тривалий зоровий контакт або поводження «вільного духу», як от купання «у неглиже» в громадських місцях) можуть бути невірно витлумачені, як прояв сексуальної зацікавленості. Ми не виправдовуємо хибну інтерпретацію міжкультурних кодів, а лише хочемо підкреслити доцільність усвідомлення потенційно помилкових тлумачень.

10. Зважайте на культурні відмінності і місцеві звичаї одягу.

Представники різних культур часто сприймають немісцевих жінок як спокусливих, екзотичних, нерозбірливих у сексуальних зв'язках. Ми не поділяємо такі помилкові судження і припущення, що правлять їм за підґрунтя, але вважаємо незайвим для Вашої власної безпеки враховувати місцеві звичаї одягатися при відвідуванні церемоній і під час подорожей за кордоном. Насправді, прохання не вдягатися надто відверто поширене в багатьох духовних, медитативних та інших осередках зцілення.

11. Захищайте свій особистий простір. Фізично і духовно: до, під час і після церемонії. Сумлінні цілителі поважатимуть Ваше право на це. Ви не повинні відчувати себе зобов'язаними брати участь у вербальній або фізичній комунікації з цілителями, фасилітаторами або іншою особою як у ході церемонії, так і після неї.

12. Остерігайтеся цілителів, які пропонують психоактивні речовини, окрім тих, які використовуються під час церемоній. Вживання додаткових психоактивних речовин у ході церемонії та в інший час (окрім лікарських рослин, які використовуються для приготування аяуаски і елементів шаманської дієти) іноді є складовою сценарію зловживання. Ці речовини можуть позиціонуватися як «ліки» або терапевтичні методи, спрямовані на зцілення енергетичного дисбалансу, або «розкриття статевої чакри».

13. Він - шаман, а не святий! Пам'ятайте, що шамани та інші церемоніальні або релігійні лідери - це чоловіки (і жінки) з людськими вадами, сексуальними мотивами і можливістю зловживати своїм положенням, і завдавати шкоди. У власному житті вони не обов'язково керуються моральними нормами, як личить духовному лідерові. Мабуть, небезпечно і помилково вважати, що деякі люди наділені надлюдськими якостями.

14. У разі зловживання звертайтеся за допомогою. Не страждайте мовчки. Це сталося не з Вашої вини. В ідеалі, відразу ж самі виступайте з заявою, або повідомте особі, яка обіймає керівну посаду у церемоніальному закладі. Якщо Вам вдасться негайно повідомити про порушення, це може послужити потужним посилом про неприйнятність подібного і допоможе вберегти інших жінок. Проте, Ви можете почуватися у небезпеці, або повністю усвідомити, що сталося зловживання вже після події. Дуже часто у жінок, які раніше зазнали травми, виникає реакція «притлумленості» під час насильства, або в незручній ситуації. Ви маєте право повідомити про це зловживання пізніше, якщо не змогли так вчинити відразу. Зверніться за підтримкою на стороні і, за необхідності, порадьтеся з юристом. У різних країнах різне законодавство; спробуйте отримати інформацію щодо своїх прав і щодо того, куди можна повідомити про інцидент.

15. Остерігайтеся того, що може видаватися «узгодженим сексом». Доходить згоди слід взаємно зрозумілою мовою, де саме поняття «згода» означає одне і те ж для всіх залучених осіб. Якщо Ви розглядаєте можливість сексуального зв'язку з шаманом або фасилітатором, майте на увазі, що секс за обопільною згодою також може передбачати дисбаланс і зловживання владою.

У деяких шаманських практиках також можливо, щоб церемоніальні лідери навмисно впливали на учасників за допомогою любовної магії та інших технік, щоб ті відчували до них потяг. Зачекайте, поки станеться інтеграція, минуть наслідки аяюаски і викликане напоєм почуття розширених можливостей або ейфорії, і Ви знову зможете тверезо мислити.

16. Остерігайтеся романтичного захоплення. Існує ймовірність виникнення потягу до аяюаскоро або до іншого члена спільноти. У межах власного церемоніального досвіду деякі жінки бачать уві сні або у видіннях шамана або інших учасників і можуть відчувати сексуальне збудження до, під час і після церемоній. Нічого поганого в таких переживаннях немає, тому не варто їх соромитися.

17. Якщо Вам відомо про випадок сексуального зловживання, або ж Ви є його свідком, не мовчіть! Ми всі несемо відповідальність за боротьбу з сексуальним насильством у нашому суспільстві. Необхідно об'єднати зусилля для засудження винних і викорінення сексуального насильства у колах членів спільнот, що вживають аяюаску.

Джерела

Fernandez, A. C. (2018). Sexual abuse in the contexts of ritual use of ayahuasca. www.chacruna.net. Extrait de : <https://chacruna.net/sexual-abuse-contexts-ritual-use-ayahuasca/>. Цей текст є адаптацією оригіналу : Fernandez, A. C. (2018). Power and legitimacy in the reconfiguration of the yagecero field in Colombia. In B. C. Labate & C. Cavnar (Eds.), *The expanding world ayahuasca diaspora: Appropriation, integration and legislation* (pp. 199–216). New York City, NY: Routledge. Завантажити статтю можна за посиланням : <https://www.researchgate.net/publication/326876956> Power and legitimacy in the reconfiguration of the yagecero field in Colombia

Peluso, D. (2018, October 5). Ayahuasca's attractions and distractions: Examining sexual seduction in shaman-participant interactions, www.chacruna.net <https://chacruna.net/sexual-seduction-ayahuasca-shaman-participants-interactions/>. Цей текст є адаптацією оригіналу : Peluso, D. (2014) Ayahuasca's attractions and distractions: Examining sexual seduction in shaman-participant interactions, in B. C. Labate & C. Cavnar (Eds.), *Ayahuasca shamanism in the Amazon and beyond*. New York City, NY: Oxford University Press. Завантажити статтю можна за посиланням: <https://www.researchgate.net/publication/290436641> Ayahuasca's attractions and distractions examining sexual seduction in shaman-participant interactions

Щоб завантажити публікацію іншими мовами, див.:

<https://chacruna.net/community/ayahuasca-community-guide-for-the-awareness-of-sexual-abuse/>